

Turbinicarpus schmiedickeanus subsp. *sanchezii-mejoradae* Leccinum Jesús García Morales, Miguel Ángel González-Botello et Víctor Abraham Vargas-Vázquez, Xerophilia Special Issue No. 4, March 2014: 5–7, 2014.

Nově popsáný poddruh *Turbinicarpus schmiedickeanus* dostal jméno podle mexického botanika Hernanda Sánchez-Mejorady, velkého propagátora ochrany mexických kaktusů, který podle autorů popisu rostliny v polovině 80. let minulého století objevil.

Popis (morfologická charakteristika)

Stonek jednotlivý, zploštělý, 20–35 mm široký a 20–30 mm vysoký, bradavky kuželovité, čtyřhranné s ostrým vrcholem, 5–8 mm vysoké a u základu 6–9 mm široké, uspořádané v 8 spirálovitých sériích; epidermis šedožlutá až světle hnědožlutá, občas s načervenalým nádechem; kořen řepovitý s vláknitým rozvětvením, 30–50 mm dlouhý a 20–30 mm široký. Areoly oválného nebo skoro trojhranného tvaru, 2–3 mm dlouhé a 1–2 mm široké, v mládí s bílou plstí, zvláště hojnou na vrcholu areoly. Trny obvykle jednotlivé, papírovité, s popraskanou kutikulou, zploštělé a zakřivené k vrcholu rostliny, 15–18 mm dlouhé, uprostřed 0,8–1,2 mm široké, šedobílé nebo šedé s tmavšími tóny na špičích nových trnů; zřídka se objevuje druhý krátký, jehlicovitý, bílý až světle šedý zploštělý trn 3–5 mm dlouhý a 0,5 mm široký. Květ nálevkovitý až zvonkovitý, 30–40 mm široký a 25–30 mm dlouhý, bílý s růžovou nebo světle purpurovou střední žilkou; vnější okvětní lístky 11(–12), čárkovitě kopinaté, uspořádané ve 2 sériích: 3–4 segmenty na vnějších stěnách receptakula, velmi krátké, čárkovité, špičaté, 2–6 mm dlouhé a 1 mm široké, hnědočervené

zbarvené s bělavými okraji; zbývající 7–8 segmentů delších, obkopynatých, špičatých, ve střední části 10–20 mm dlouhých a 2–4 mm širokých, bílých až světle růžových se střední, hnědě až tmavě hnědě zbarvenou žilkou a bílými okraji; vnitřní okrajové lístky v počtu 10–12, obkopynaté, 20–22 mm dlouhé a 3–5 mm široké, bílé s růžovofialovou až světle purpurovou střední žilkou. Čnělka růžová, 8–10 mm dlouhá s 5–6 bílými a roztrpěnými laloky, 1,5–2 mm dlouhé a 0,5–0,8 mm široké; tyčinek 100–120, 7–12 mm dlouhých, bílých, v horní polovině růžových až purpurových; prašníky žluté, 1 mm dlouhé a 0,5 mm široké. Plod kulovitý až podlouhlý v obrysu, 4–5 mm široký a 4–6 mm dlouhý, červenohnědý až červený, pukající. Semena hruškovitého tvaru, 0,9–1,1 mm dlouhá a 0,7–0,9 mm široká, matně černá s velkým bazálním hilem.

Vnitrodruhová variabilita

Podle údajů autorů popisu je k novému poddruhu morfologicky a geograficky nejbližší *T. schmiedickeanus* subsp. *rubriflorus* a především subsp. *andersonii*, zejména pokud jde o tvar bradavek, kořene, velikost a barvu květů. Všechny tři taxony se vyskytují v relativně malé oblasti, na styku států Tamaulipas, San Luis Potosí a Nuevo Leon. Vzájemná geografická izolace je však jednoznačná.

Ekologie a rozšíření

Popis byl pořízen podle rostliny, sbírané 10. 3. 2013 pod číslem L. García–Morales 2414 s následujícími podrobnostmi: Mexiko, Tamaulipas, okres Tula, El Gavial, 1300 m n. m. Holotyp je uložen v Herbario del Instituto Tecnológico de Ciudad Victoria. *T. schmiedickeanus* subsp. *sanchezii-mejoradae* se vyskytuje na vápencových kopcích, pokrytých vegetací xerofytických křovin spolu s dalšími kaktusovitými jako např. *Ariocarpus retusus*, *Astrophytum myriostigma*, *Mammillaria formosa* nebo *Neolloydia conoidea*.

Poznámky

V komentáři k popisu autoři sdělují, jakým způsobem se k rostlinám a posléze i k popisu nového taxonu dopracovali. Na začátku byl kontakt s dr. Guadalupe Malda z Universidad de Queretaro, která doprovázela v polovině 80. let dvacátého století H. Sanchez-Mejoradu na cestách, jejichž účelem bylo získat přehled o ohrožených a endemických druhích kaktusů. Jeho předčasná smrt však způsobila, že z této práce zbylo jen torzo. Doktorka G. Malda však nějaké dílčí závěry přece jen sumarizovala a v roce 1990 vydala seznam kaktusů státu Tamaulipas, ve kterém se vyskytovala také položka *Neolloydia schmiedickeana* var. *schwarzii* s poznámkou, že se tato rostlina nachází pravděpodobně v jihozápadní části okresu Tula. Postupnou eliminací známých skutečností a úspěšným znovunálezem rostlin v přírodě bylo možné konstatovat, že se jedná o nový taxon, náležející jednoznačně ke druhu *Turbincarpus schmiedickeanus* a nutnost publikovat nové jméno s popisem.

Historie nálezů je však komplikovanější, má totiž ještě další zajímavou paralelu, kterou nemůžeme opominout. Rostliny objevil na stejné, zatím jediné známé lokalitě už v březnu 2005 také Vojtěch Myšák. Vzorky byly pak v říjnu 2006 bez dalšího komentáře uloženy do Geo. B. Hinton Herbarium s mírně zkomoleným jménem *Turbincarpus schmiedickeanus* subsp. *mysakii* G.F. Matuszewski et J. Śnicer n.n. V souvislosti s novým jménem *T. schmiedickeanus* subsp. *sanchezii-mejoradae* se také můžeme setkat s tímto jménem (zkráceně také *T. mysakii*) nebo se jménem podle orientačního místa nálezů *T. lazarcardenasii*. G. Matuszewski potvrzuje podle svého pozorování rostlin na lokalitě variabilitu barvy květů, naznačenou v popisu.

Literatura

García Morales L. J., González–Botello M. A., Vargas–Vázquez V.A.: A New Species of *Turbincarpus* (Cactaceae) from Tamaulipas. *Xerophilia Special Issue* No. 4, March 2014: 5–7, 2014.
García Morales L. J.: On the *Turbincarpus* of Tamaulipas, *Xerophilia*, 3, March 2014: 8–10, 2014.
Matuszewski G.: New *Turbincarpus* populations, *Turbi–Now* 20: 6–8, 2006.
Matuszewski G.: Nowe populacje z kregu *Turbincarpus*, *Swiat Kaktusow* 41: 30–32, 2007.
Matuszewski G.: *Lexikon Rodzaju Turbincarpus*, *Swiat Kaktusow* 55: 108–109, 2021.
Říha J., Šubík R.: *Turbincarpus schmiedickeanus* (Böd.) Buxb. et Backeb. var. *schmiedickeanus*, *Atlas Kaktusů* 4: 64, 1989.
http://unibio.unam.mx/irekani/handle/123456789/25394?mode=full&submit_simple>Show+full+item+record&projecto=Irekani

Pěstování

Návod na úspěšné pravokořenné pěstování tohoto turbinikarpusu nijak nevybočuje z mnohokrát ověřených schémat – minerální, vápencem obohacený a propustný substrát, v sezóně opatrná zálivka po jeho předchozím opatrném vyschnutí a dostatek světla. S ohledem na rané kvetení (ve své domovině kvete od prosince do února) je třeba zajistit světlé zimní stanoviště.

Text: Vladislav Šedivý.

Foto: Vojtěch Myšák, hlavní obrázek ve své sbírce v roce 2023, obrázek na stanovišti El Gavial v roce 2005.